

Ostropestřec bez ostro...čeho?

Jana Položijová

Ostropestřec mariánský, jinak také nazvaný Kristova koruna, je léčivá bylina, která vypadá jako bodlák. Ostropestřec pomáhá proti mnoha neduhům, jako je bolest hlavy, alergie nebo třeba nízký tlak. Šikovní květinka, jen co je pravda... Ale málokdo už ví, že má také jeden nepříjemný vedlejší účinek. Dokáže totiž pořádně zamotat jazyk!

Představte si situaci v lékárně: „Dobrý den, chtěla bych čaj z ostrope...“ A je to tady. Jak dál? Asi nejjednodušší je zkusit to nějak opsat, ale „čaj z kytky jménem ostropestřec“? To je vcelku zdouhavé a komu by se to chtělo říkat. Tudy cesta nevede, musíme se pro pomoc obrátit jinam. Tady pomůžou jedině Pravidla českého pravopisu!

Po krátkém listování zjistíme, že slovo *ostropestřec* se skloňuje stejně jako slovo *pestřec*. Tím to však nekončí! Jak je už v češtině zvykem, máme více možností, z kterých si můžeme vybrat. Jako první nám nabízí variantu *pestřec – pestřce* (další pády jsou *pestřci – pestřec – pestřci – pestřci – pestřcem*). Ta sice zní jako jazykolam, nicméně je to řešení. V běžném užívání jazyka se uchytila i varianta *pestřec – pestřece*, kde zůstává zachované „e“, které umožňuje snazší výslovnost. Tu sice slovníky ani Pravidla neuvádějí, přesto se s ní můžeme běžně v hovoru setkat. Druhou možností, kterou Pravidla uvádějí, je *pestřec – pestrce* (další pády jsou *pestrci – pestřec – pestrci – pestrci – pestrcem*). Písmeno „ř“ je zde vyměněno za „r“, což opět umožňuje snazší výslovnost.

Skloňování slova *pestřec* můžeme přirovnat ke slovům *stařec* nebo *mudřec* (starší podoba slova *mudrc*). *Mudřec* má v 2. a 4. pádě jednotného čísla podoby *mudrce*, v 3. a 6. pádě *mudrci* a v 7. pádě *mudrcem*. Vidíme, že skloňování obou výrazů se podobají.

Celé skloňování je shrnuto v tabulce z Internetové jazykové příručky:

	jednotné číslo	množné číslo
1. pád	pestřec	pesterce, pestrce, pestřce, pestřece
2. pád	pesterce, pestrce, pestřce, pestřece	pesterců, pestrců, pestřců, pestřeců
3. pád	pesterci, pestrci, pestřci, pestřeci	pestercům, pestrcům, pestřcům, pestřecům
4. pád	pestřec	pesterce, pestrce, pestřce, pestřece
5. pád	pesterci, pestrci, pestřci, pestřeci	pesterce, pestrce, pestřce, pestřece
6. pád	pesterci, pestrci, pestřci, pestřeci	pestercích, pestrcích, pestřcích, pestřecích
7. pád	pestercem, pestrcem, pestřcem, pestřecem	pesterci, pestrci, pestřci, pestřeci

Slovník spisovného jazyka českého navíc uvádí možnost skloňovat *pestřec – pesterce*. Vidíme tedy, že možností máme mnoho, stačí si jen vybrat. Důležité je nezломit si cestou jazyk...

Na závěr jen pár slov k jiným slovním druhům. U přídavného jména budou dané tvary vypadat *pestrecův* nebo *pestrecový*. Vzhledem k existenci varianty *pestřec – pestřece* existuje i přídavné jméno ve tvaru *pestřecový*, není ale uváděné v Pravidlech českého pravopisu. Je z čeho vybírat a záleží jen na tom, jak ohebný a vybíravý je náš jazýček.